

Rahandusministri 29. novembri 2010. a määruse nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on muuta rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ (edaspidi *määrus*) kehtestatud vorme, et tagada nende kooskõla 2019–2021. aastatel vastu võetud ning 2022. aasta 1. jaanuaril jõustuvate tulumaksuseaduse muudatustega.

Tulumaksuseadusega (edaspidi *TuMS*) võeti üle nõukogu direktiiv (EL) 2017/952, millega muudeti direktiivi (EL) 2016/1164 kolmandate riikidega seotud hübriidsete ebakõlade osas. TuMS muutmise eesmärk oli vältida topeltmittemaksustamist, mida põhjustavad hübriidsed ebakõlad ehk erinevused finantsinstrumentide, maksete ja üksuste kvalifitseerimine eri jurisdiktsioonides.

Kuna maksustamise ebakõlad võivad põhjustada topeltmahaarvamist või mahaarvamist ilma tuluna arvessevõtmiseta, nähakse TuMS-s ette normid, mille kohaselt olenevalt olukorrast kas maksustatakse makset, kulu või kahjumit, mida saab teises riigis maha arvata või mis on teises riigis tulumaksust vabastatud, või ei lubata rakendada tulumaksuvabastust tulule, mis on teises riigis maha arvatud või tulumaksust vabastatud.

Deklaratsiooni muudatused on seotud alates 2022. aasta 1. jaanuarist jõustuva TuMS §-ga 54⁸ ning samal ajal § 54⁹ muutmise, mille kohaselt on hübriidüksus (usaldusfond või selle valitseja) kohustatud deklareerima majandusaastal maksustamise ebakõla põhjustanud summa.

Eelnõu teine muudatus on seotud TuMS muutmise, mille eesmärk oli võrdsustada residendist füüsilise isiku ja muu lepinguriigi residendist füüsilise isiku maksuvaba tulu arvestus Eestis. Ka kehtiv TuMS lubab muu lepinguriigi füüsilisest isikust residendil teha Eestis teenitud tulust neid mahaarvamisi, mida võimaldatakse residendist füüsilisele isikule. Erinevus Eesti residendi ja muu lepinguriigi residendi kohtlemises oli aga maksuvaba tulu arvestamises. TuMS § 42 lõike 1 muutmise, on alates 2022. aastast ka muu lepinguriigi residendil võimalik taotleda maksuvaba tulu arvestamist jooksvalt.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu koostas Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Jelena Reiman (tel: 611 3402, e-mail: jelena.reiman@fin.ee) ning eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Agnes Peterson (tel: 611 3161, e-mail: agnes.peterson@fin.ee). Eelnõu toimetab keeleliselt õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (tel: 611 3638, e-mail: sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on järgmiste seaduste rakendusakt:

- 1) tulumaksuseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (vastu võetud 11.12.2019; RT I, 23.12.2019, 2; jõustus 01.01.2020, osaliselt 01.01.2021 ja 01.01.2022);
- 2) tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seadus (vastu võetud 17.03.2021; RT I, 26.03.2021, 1; jõustus 05.04.2021, osaliselt 01.07.2021 ja 01.01.2022).

Eelnõu §-ga 1 asendatakse määruse lisad 1, 3, 5–9 ja 27

Lisa 1. Vorm TSD „Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioon“.

Vormi TSD esitab TuMS § 40 lõikes 1 nimetatud tulumaksu kinnipidaja ja maksukohustuslane, kes tegi TuMS § 54 lõigetes 1–2¹, TuMS § 54⁴ ja TuMS § 54⁹ maksustamisperioodil tulumaksuga maksustatavaid väljamakseid või kulutusi. TuMS paragrahvis 54⁸ nimetatud maksumaksja deklareerib majandusaastal maksustamise ebakõla põhjutanud summa hiljemalt järgmise majandusaasta üheksanda kalendrikuu 10. kuupäevaks. Samaks kuupäevaks tasutakse ka tulumaks (TuMS § 54⁹). See tähendab, et TuMS § 54⁸ jõustumisel 2022. aasta 1. jaanuarist usaldusfond deklareerib 2022. aastal ebakõla põhjutanud summa 2023. aasta 10. septembriks. Samaks kuupäevaks tuleb tasuda ka tulumaks.

Lisa 3 Vormi TSD lisa 2 „Mitteresidendist füüsilistele või juriidilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks ja töötuskindlustusmaks ning arvutatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Aktsiaseltsifondidele või lepingulistele investeerimisfondidele tehtud väljamaksed ning kinnipeetud tulumaks”.

TuMS § 42 lõike 1 muutmise alusel vormi TSD lisa 2 täiendatakse koodidega 2154 ja 2155 „Tulumaksu kinnipidamisel maha arvatud maksuvaba tulu“ ning koodidega 2454 ja 2455 „Tagastatud või tasaarvestatud väljamaksetelt kinnipidamisel maha arvatud tulu“. Muudatuse tulemusena on ka muu lepinguriigi residentist füüsilisel isikul õigus maksuvaba tulu jooksvale arvestamisele. Selleks tuleb tal sarnaselt Eesti residentist füüsilise isikuga esitada tulumaksu kinnipidajale kirjalik avaldus, mille alusel arvatakse igas kalendrikuus enne kinnipeetava tulumaksu arvutamist maha summa, mis on arvutatud järgmise valemi kohaselt: $500 - 500 / 900 \times (\text{väljamakse} - 1200)$.

Praegu muu lepinguriigi residentid, kes käivad Eestis tööl ja teenivad suurema osa oma tulust Eestist ei saa jooksvalt oma maksustatavast tulust maksuvaba tulu maha arvata. Kuigi muu lepinguriigi residentidel on võimalik enamasti tulumaks järgmisel aastal (residentist) füüsilise isiku tuludeklaratsiooni esitades tagasi saada, on neile jooksvalt maksuvaba tulu mitteametamise näol tegemist igakuise sissetuleku olulise vähenemisega.

Lisa 5 vormi TSD lisa 4 „Erisoodustused“ tabeli koodil 4040 ja täitmise korra punktis 7 sõnad „kasutada andmine“ asendatakse sõnadega „kasutamise võimaldamine“ vastavas käändes. Tegemist on deklaratsiooni tehnilise muudatusega. Koodil 4040 näidatakse TuMS § 48 lõike 8 alusel töandja omandis või valduses oleva sõiduauto töö-, ameti- või teenistusülesannetega või töandja ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks kasutamise võimaldamine.

Lisa 6 Vormi TSD lisa 5 „Kingitused, annetused ja vastuvõtukulud“ III osa pealkirja ja täitmise korra punkte 19 ja 20 täiendatakse enne sõna „kasumist“ sõnaga „maksustatud“.

Lisa 7 Vormi TSD lisa 6 „Ettevõtluse ja põhikirjalise tegevusega mitteseotud kulud ja muud väljamaksed ning maksustamise ebakõla põhjutanud summa“ III osa pealkirja ja täitmise korra punkte 29 ja 30 täiendatakse enne sõna „kasumist“ sõnaga „maksustatud“.

Alates 2022. aasta 1. jaanuarist jõustuva TuMS § 54⁹ kohaselt deklareerib §-s 54⁸ nimetatud hübriidüksus (usaldusfond või selle valitseja) majandusaastal maksustamise ebakõla põhjutanud summa. Usaldusfond või selle valitseja tasub tulumaksu tulult, mis oleks omistatud usaldusfondi osanikule proportsionaalselt tema osaga usaldusfondis, kui usaldusfondi osanik on mitteresidentist sidusettevõtja, kellele kuulub otseselt või kaudselt kokku vähemalt 50% Eestis asutatud usaldusfondi osalusest ning ta asub jurisdiktsioonis, mis käsitab usaldusfondi tulumaksukohustuslasena ja seda tulu ei maksustata selle jurisdiktsiooni õigusaktide või TuMS § 29 lõigete 11 või 12 alusel.

TuMS §-s 54⁸ nimetatud hübriidüksus on kohustatud Maksu- ja Tolliametile deklareerima majandusaastal maksustamise ebakõla põhjutanud summa hiljemalt järgmise majandusaasta üheksanda kalendrikuu 10. kuupäevaks. Samaks kuupäevaks tasutakse ka tulumaks.

Lisa 8 Vormi TSD lisa 7 „Dividendid ja muud kasumieraldised, väljamaksed omakapitalist ja nendega seotud õigused, varjatud kasumieraldised, välismaiste kontrollitavate äriühingute kasum, tulumaks lahkumisel ning krediidasutuse avansiline tulumaks kasumilt” Ic osa pealkirja täiendatakse enne sõna „kasumist“ sõnaga „maksustatud“.

Vormi TSD lisade 5, 6 ja 7 eelnimetatud muutmise täpsustatakse, et residendist äriühing, kes on TuMS § 52¹ alusel valinud kaupade või reisijate rahvusvahelisest meritsi veost saadud tulu maksustamiseks laeva puhasmahutavusel põhineva maksuarvestuse (*tonnaažikord*), võib teha TuMS §-s 49 sätestatud kingitusi, annetusi ja vastuvõtukulusid, TuMS §-s 50 sätestatud dividendide ja muude kasumieraldiste väljamakseid ning TuMS §-des 51 ja 52 sätestatud ettevõtlusega mitteseotud kulutusi kasumist, mis loetakse tonnaažikorra alusel maksustatuks (lisa 8¹ vormi TSD lisa 8 koodid 8380 ja 8540), ilma täiendava maksukohustuseta.

Lisa 8¹ Vormi TSD lisa 8 „Kaupade ja reisijate rahvusvahelisest meritsi veost saadud tulu“ täitmise korra punktides 30 ja 38 asendatakse tekstiosa „lisa 6 II osa“ tekstiosaga „lisa 6 III osa“. Muudatus on tingitud vormi TSD lisa 6 esmase versiooni muutmise, mille kohaselt deklareeriti tonnaažikorra (TuMS § 52¹) rakendamisel kasumist väljamakstud ettevõtluse ja põhikirjalise tegevusega mitteseotud kulud ja muud väljamaksed vormi TSD lisa 6 II osas.

Lisa 9 Vorm ESD „Erijuhtude sotsiaalmaksu ja kohustusliku kogumispensioni täiendava sissemakse deklaratsioon“ koodil 9050 näidatakse sotsiaalmaksuseaduse (edaspidi SMS) §-des 6 ja 6¹ sätestatud erijuhtu tunnus, mille alusel makstakse isiku eest sotsiaalmaksu. Eelnõus täpsustatakse, et eritunnuse 619 aluseks on SMS § 6 lõike 1 punktide 9 ja 15 erijuhud.

Eelnõuga muudetakse **määruse lisa 27 vormi INF17** „Usaldusfondi kalendriaastal saadud tulu ja fondi osanikele omistatud tulu deklaratsioon” täitmise korra punktis 19 täpsustatakse, et koodil 27150 näidatakse osaniku osalus fondis kolme komakoha täpsusega varem kehtinud tingimuse asemel näidata osakus kahe komakoha täpsusega. Muudatus tuleneb fondide praktika muutmise.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus määruse eelnõuga seotud küsimusi ei reguleeri.

Määruse eelnõuga muudetakse rahandusministri 29. novembri 2010. a määrust nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ ning kehtestatud deklaratsioonivormid on viidud kooskõlla TuMS ja teiste seaduste muudatustega. Täpsustatakse deklaratsioonivormide täitmist.

Eelnõu peamiseks mõjuks on riigi maksutulude suurenemine läbi tuludeklaratsioonide esitamise ja äriühingute makstava tulumaksu.

4. Määruse mõjud

Mõjud tulenevad ning neid on analüüsitud määruse aluseks olevate tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise menetlemisel.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine eeldab maksuhaldurilt teatud kulutuste tegemist IT-lahenduste täiendamiseks seoses deklaratsioonivormide muutmise. Maksu- ja Tolliameti tuludeklaratsioonide IT-lahenduste maksumus on 400 tuhat eurot ja see finantseeritakse MTA eelarvest.

6. Määruse rakendamine

Määrust rakendatakse 2022. aasta 1. jaanuarist.

7. Määruse kooskõlastamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksumaksjate Liidule, Eesti Raamatupidajate Kogule, Audiitorkogule ning Maksu- ja Tolliametile.

